

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an, 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăştie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Invitare de abonament.

Intrând cu numărul de față în anul al doilea, invităm prin aceasta pe binevoitorii acestei foi, să-și renoiască de grabă abonamentul.

„*Bunul Econom*“ rămâne pe lângă programul său economic din anul trecut, silindu-se, sub scutul „Reuniunii Economice“, a da cetitorilor săi cele mai folositoare povețe economice din toți ramii de economie, rămânându-i prețul vechiu, de:

2 cor. . . . pe jumăt. an

4 cor. . . . pe anul întreg.

În virtutea hotărârii „Reuniunii Economice“ ca editoara acestei foi, „*Bunul Econom*“ să trimită numai Nrul 1 și 2 acelor abonați cari n-au trimis prețul de abonament sau nu l-au cerut anume.

Cei-ce doresc dar' a avea neîntre-rup această foaie, să binevoiască a ne trimite de grabă abonamentul, ca să nu fim siliți a opri după Nrul 2, trimiterea mai departe.

Redacțiunea

„BUNUL ECONOM“

Intre veacuri.

— 31 Decembrie v. 1900.

Nu te vom ocări, veacule ce azi apui, căci întunecat și rece și neguros ai venit, și mai luminos, mai cald, mai cu soare ești când te duci. Îndeosebi poporul român în rea stare l'ai aflat, iobag și isbit cu piciorul aici la noi, rupt în două țerișoare slabe și supt și umilit de lipitorile grecești și turcești peste Carpați, dar' tu adus'ai vântul libertății, și zdrobit'ai întâiu la frații de peste Carpați lanțurile sclăviei grecești, alungându-le fanarioții din Țară cum alungă vântul fumul, apoi rupt'ai lan-

țurile iobăgiei de pe trupurile noastre a celor de aici, dându-ne putere a ne ridica din sclavi la starea de cetățeni liberi, în urmă rupt'ai și zidul ce despărta cele două țerișoare surori Moldova și Muntenia, și contopitule-ai în una singură, în falnica *România* de azi, și din Principat ridicatu-o-ai la rangul mândru de Regat, prefăcându-o în stratul cald, gras și roditor, al dezvoltării puternice a neamului românesc. Și pornit pe drumul acesta frumos lași acest petec de pământ, de care sunt atât de jaluzate toate inimile românești.

Pe noi însă ne-ai lăsat cu inimile strînsă de griji, căci când ne-ai dat libertatea din lanțurile iobăgiei, multe nădejdi ai făcut să încolțască în inimile noastre despre o înflorire și o întărire a stărilor noastre și sufletesti și materiale, înflorire ce răsare și crește aproape de sine din pământul peste care a sburat îngerul libertății. Am rămas însă departe-departede de această înflorire.

Nu te ocărîm cu toate acestea veacule ce azi apui. Inimei neamului românesc, mare zestre i-ai adus și-i lași moștenire, unirea și regatul, față de cât avea când tu ți-ai făcut intrarea în lume. Și și pe noi ne-lași mai bine decum ne-ai aflat. Te vom pomeni chiar cu duioșie, copiii nostri îți vor face cântece, preamărind unele zile ale tale.

Dar' cătră tine, noue Veac, a cărui zori au ajuns la noi, cătră tine ne îndreptăm și cătră D-zăul ginților ce privește și cârmuește de sus soarta popoarelor, și Te rugăm: Păstrează-i neamului român neștirbite darurile ce veacul apus i-a adus și i-a lăsat, ear' noue celor-ce n'am ajuns la tot cât credem că vrednicim, la aceea bunăstare, materială și sufletească, care se ne pună și se ne țină pe o treaptă cu alte popoare mai cu noroc, noue Tu noue veac, și Tu D-zeule cârmuitor al

veacurilor și al popoarelor, adu-ne aceea ce nu am avut în cel apus!

Cu aceste cuvinte salutându-te *Anule-Nou*, ce ne aduci *Veac-Nou*, urăm: Să fii tuturor fraților nostri Români bine venit și de bine aducător!

Din țară și din afară.

— ÎNTEPLĂRILE SĂPTĂMĂNI —

— În anul acesta e lucru stabilit că în *Ungaria* au să se facă noue alegeri de deputați pentru dieta ungară. Lucrul acesta dă de gândit celor interesați a ieși biruitori în alegeri. Deputații se sfătuesc, se duc prin cercurile unde au fost aleși, ca să-și deesamă de ce au isprăvit, recomandându-se ca să fie de nou aleși. Săptămâna trecută a fost consiliu (sfat) de ministri în treaba alegerilor, dar' nu s'a putut hotărî când să le facă. Atâta e sigur că cel mult la toamnă să vor ținea negreșit.

Și anume: dacă noul parlament al Austriei, care chiar acum se alege, va putea lucra, atunci să aleg și din acela și din al țerii noastre »delegațiunile« (dieta Impărației) și să vor întruni în curând, și atunci alegerile la noi să lasă pe toamnă; dacă însă în parlamentul din Viena va fi iar ceartă mare și neînțelegere ca în trecut, încât delegațiile nu să vor putea întruni, atunci și la noi alegerile să pot face în primăvară.

— În *Austria* să fac chiar acum alegerile noue pentru dietă. Lupta e mare între Nemți și naționalități. Din cât se știe până acum, Cehii au perdut în câte-va locuri deputații pe cari îi avuseră în trecut. Dar' tocmai mari schimbări nu-s de prevăzut. Noul Reichsrat va fi tot cam ca și cel vechiu.

— *Burii* să poartă brav. În cete mici ei s'au strecurat, mai pe nesim-

31524.

Biblioteca Județeană ASTRA

31524P

țite, mai cu puterea, printre Englezi, până ce au năvălit în însăși coloniile engleze din țara Cap, și aci răscoală pe frații lor holandezi contra Englezilor. În Anglia sunt tare îngrijați de soarta războiului. De când Roberts a plecat acasă, războiul merge rău pe trau Englezi, Burii au prins curaj. Kitchener, noul comandant, cere încă 40.000 de soldați și cai mulți, ca să poată porni ear' mai altfel sorții războiului.

DIN LEGI

Calendar.

Necunoașterea legii nu se primește la judecată ca ușurare pentru cel ce s'a lovit de ea.

Nu putem să ne lovim nici de legile lumesti, de vom ținea samă în toate lucrurile noastre de legea dumnezească: »Ce ție nu-ți place, altuia nu face!«

Despre legile pe cari trebuie să le cunoască economul.

— Instrucțiuni date de ministerul agriculturii. —

Călătorul care în drumul seu ce-î pare fără de sfârșit, trece pe lângă grădini frumoase, ale cărei poame coapte par-că-l strigă la ele, de bună-samă se gândește că i-ar fi bine să rupă câteva din acelea. Dacă însă e om de omenie, simțul lui de dreptate îl oprește a o face asta, căci știe că asta nu e iertat s'o facă, și prevede că păzitorul mai curând ori mai târziu l'ar prinde și el nu s'ar putea apăra cu aceea că: n'am știut că legea nu iartă așa ceva!

În legi se află turnat de regulă simțământul de dreptate al oamenilor, spre binele și siguranța celor mari și celor mici, a celor înțelepți ca și a celor fără de știință. Cel-ce nu ține dară legile, acela greșește contra simțului de dreptate al oamenilor, și nu se poate apăra cu vorba că n'a știut că legile altfel rânduiesc. Ce e mai frumos în legi în privința asta e, că ele cresc dreptatea pentru toți oamenii țerii de-opotrivă, căci fiecare locuitor al țerii e naintea legii de o formă cu celalalt.

Dar' fiind-că legile nu voiesc să asigure numai pacinica împreună viață a cetățenilor între hotarile dreptății, ei ținesc să ajutore înain-

tarea lor în toate privințele, — de aceea legile nu numai poruncesc sau opresc aceea-ce omul de omenie urmând șoapta inimii sale și așa ar ghici să facă sau să nu facă, ci ele cuprind și multe astfel de orânduiri, cari au de scop ridicarea bunei-stări a tuturor, și împreunarea folosului (binelui) singuraticului, cu folosul obștei.

Dar' fiind-că prescrierile legilor trebuie toate de-o formă ținute, nu strică să cercetăm la acest loc și aceea, că adevărat ce este scris în legi și poruncit?

Tot omul negreșit că nu poate să cunoască toate legile, i-ar trebui pentru asta multă vreme și învățatură, și puțini ajung la asta, — noi însă se ne străduim a scoate și a ne face unii altora cunoscut din legi cel puțin acele părți cari pentru noi economii sunt de căpetenie și cari ne arată în viața noastră de toate zilele calea, pe care trebuie să înaintăm.

Lucrul acesta îl vom face pe rând în rubrica aceasta a „Bunului Econom“.

(Va urma.)

AGRICULTURA

Calendar.

Nu lăsa să-ți scape nici o zi fără folos. Cară cel puțin gunoiul pe holde, așezând cel păios și neputred în grămezi mari, câte o sanie în grămadă, cel putred pușori mai mici. Tăie nutrețul vitelor cu mașina, căci îl mănca mai bine și se cruță mult. Caută ce îți lipsește la cai, la uneltele de lucru vara, și mesterește însuși a țile face toate!

Sara și în zile de sărbătoare cetește cărți și foi alese, sau pune pe fiii tăi să-ți cetească!

Adaus la Propunerea din nr. 45.

În unul din nr-ii din urmă ai „Bunului Econom“ dl Simu ne sfătuește, ca să pregătim pentru buna păstrare a gunoiului, gropi încunjurate cu zid și podite în regulă, pentru-ca zama, partea cea mai prețioasă a lui, să nu se scurgă pe strade sau să se sbea în pământul din fundul groapei; să zidim mai departe în apropierea groapei de gunoiu o fântâniță pentru prinderea aceluși must, pe care l'om folosi apoi din când în când spre udatul gunoiului.

Propunerea negreșit că e foarte

bună și dacă se vor afla economi de ai noștri, cari să o urmeze, de sigur că numai spre binele lor propriu va fi.

Plugarul se află în timpul de față în mare strimtoare. E nădușit de necasuri și neajunsuri. Trebuințele lui s'au mărit și se măresc, dările multe și grele îl copleșesc, ear' recolta petecului de pământ, ce îl numește al său, a rămas tot cea veche, dacă nu cumva s'a chiar micșinat în urma multelor pacoste, ce se ivesc în număr tot mai mare și se lătesc în mod înspăimântător, nici mai amintind despre prețurile slabe, ce ni se croiesc de atotputernicii bogătași și isteți ai piețelor mari.

Sub astfel de împrejurări nu este iertat a lăsa nici un mijloc neîncercat, prin care am putea forța, mări, recolta, căci pe lângă cea de acum și pe lângă astfel de prețuri, nu ne mai putem susține, alunecăm repede pe ripa peirei economice.

Și manipularea bună a gunoiului, nu e numai un paiu de care ne prindem în desnădejduirea noastră pentru a nu ne prăpădi, ci e un mijloc foarte însemnat pentru a ne îmbunătăți starea tristă în care ne aflăm.

Cred deci că nu va fi de prisos a mai adăuga câte ceva la susamintita propunere referitoare la „groapa de aur“ a economului, având în vedere mai cu samă acea parte a plugarilor noștri, cari se vaită mai mult de bucate și parale puține, a acelorora cu prea puțină dare de mână, pentru a se putea încumete la zidirea unei gropi pentru gunoiu după toate regulile științei agronomice.

Pentru a zidi o groapă de gunoiu așa după cum se cere, avem lipsă înainte de toate de bani. Mărimea sumei ce se recere atirna delă mărimea groapei și delă felul în care voim a o zidi. Să nu uităm însă că o groapă zidită numai atunci se va plăti, dacă va fi întradevăr bine lucrată, căci decât una eac'asa din petri sau cărămizi grămadite una peste alta, mai bine se remănem pe lângă cea veche și cu banii necheltuiți. Fieci sumă ce se recere la zidirea a ceea bună a unei gropi se urcă cam mult, numai acei economi se vor apuca de atare lucru scump, cari au și ceva parale. Și și priceperea de lipsă la astfel de lucrare. Dacă însă nu avem banii trebuincioși, atunci cred că nu vom lucra înțelep-

tește, dacă vom alerga la vre-o bancă pentru a ne împrumuta de acolo cu banii de lipsă pentru cărămidă, cement, zidari și lucrători...

Cum are deci să purceadă plugariul mai sêrac, dacă vrea și el să-și păstreze mai după carte grămada de gunoiu, pentru a-și mări prin această recolta moșiei sale?

O să arăt un mijloc foarte simplu.

(Va urma.)

Constantin Băilă

Ce ar trebui să facă plugarul — în timpul iernii?

Când plouă vara mai multe zile după o altă, uneori săptămâna de capăt, cel puțin 9 din 10 plugari de-ai noștri stau ziulica întreagă necăjiți »că nu pot lucra nimic«, și de fapt nu lucrează nimic, și pentru ei sunt acelea zile de tot pierdute, zile de pagubă. Într'un sat cu 300 de lucrători (și atâta sunt cel puțin în fiecare sat, socotind pe stăpânul casei cu un fecior ori un servitor lângă sine), și socotind ziua numai în 30 de cruceri: fiecare zi ploioasă, în care oamenii nu pot lucra, este o pierdere de 90 fl. pe satul întreg, ear' de-o ținea ploaia 10—11 zile, iacă e aci miia de floreni pierdută, din câștigul ce-l aveau prin munca ce ar fi desvoltat. Și care vară e în care se nu fie macar 10—11 zile de ploi?

Dar' ce e mai trist e, că prin satele noastre, aceleași brațe lucrătoare, care vara pe vreme de ploaie stau că »nu pot lucra nimica«, stau și iarna aproape întreagă în nelucrare, tot pentru cuvântul că »nu pot« lucra nimic. Din niște cărat de gunoiu pe câmp și din îngrijirea de vite încolo, oamenii noștri nu lucrează aproape nimic iarna, și asta nu pentru-că »nu pot«, ci pentru-că *nu știu!*

Asupra acestui lucru trebuie gândit și răsândit, căci nemăsurată de mare e paguba ce o are poporul nostru în urma zilelor celor multe pierdute în nelucrare și în vremea iernii.

Am zis cu alt prilej, că femeile harnice și pricepute sunt destul de îmbulzite cu lucru iarna. Torsul, țesutul, cusutul, cărpitul, spălatul, curățenia casei, îngrijirea copiilor, ș. a. nu le dă răgaz de odihnă în mare parte nici chiar noaptea. Și mulți bărbați ar trebui să iee pildă dela femeile lor har-

nice, întrebându-și ei zilele și nopțile de iarnă pentru lucruri aveau folositoare.

După stîrșirea lucrurilor de peste zi, și după-ce sara a dat ajutor copiilor la învățatură, mai cetind și el însuși câte ceva pentru hrana sufletului, plugarul harnic se va gândi la trebuințele zilelor de vară, și aproape pe toate acelea se va sili să le pregătească de pe acum, cât atunci se nu stee locului cu lucrul, pentru-că nu are mai una mai alta. Acum iarna el va lucra într'una pentru a-și găti toate uneltele și lucrurile trebuincioase în economia lui. Și în chipul acesta va cruța o parte din sumele pe cari le dă pe lucruri, ce ușor le-ar putea găti însuși acasă, în timpul iernii.

Precum femeia, pe lângă celelalte, își lucră acum iarna cânepa și lâna, îmbrăcând cu haine frumoase și trainice toată casa, tocmai așa săvîrșească și plugarul anumite lucruri de meserie: să-și facă pentru vară furci de lemn, greble, lopeți, corfe, coșnițe de stupi, unele părți de ale carului, s. p. o inimă de car, o leucă, o loitră, o rudă, o osie de rotile, scândurele la jug, o troacă de porci, ș. a., apoi să împletească funii, să facă perii de vite, și atâtea altele.

Acestea îți dau destul de lucru în vremea slobodă a iernii, și munca aceasta ți-se va răsplăti la vară, când nu vei fi silit să alergi la oraș cu bani să-ți cumperi unelte, cum, spre necazul lor, fac așa de mulți țărani de-ai noștri!

Dar' mulți nu știu să facă aceste lucruri. Atunci se ne silim a scoate macar pe fiii noștri din nenorocul nostru, punându-i să învețe ei a le face. În părțile țerii unde se țin cursuri de industria agricolă, plugarii se iee parte în număr cât mai mare, și cu deosebire să trimită pe fiii lor mai vîrstnici să învețe lucrurile bune ce se propun acolo. Cine se îndeletnicește de tîner cu vre-o ocupațiune (lucru), care se o poată deprinde vara în zilele ploioase și în timpul iernii, negreșit că nu se va da înderăt dela săvîrșirea ei nici mai târziu.

Vrednici de laudă sunt deci învățătorii cari, pe lângă alte învățături, deprind pe școlari și cu anumite lucruri de mîna, ca: împletitul corfelor de nuiete, al pălăriilor de paie, ș. a. Și numai spre laudă le servește și

plugarilor străduința de a eși din starea apăsătoare de azi, prin întrebunțarea mai înțeleaptă a timpului de iarnă.

Căci de ce dă poporul nostru așa de încet înainte în ale averii?

Pentru-că el ce adună vara lucrînd, mănîncă iarna șezînd. Pe când de ar lucra ceva și iarna (cum se face la Sași și la alte popoare la care industriile de casă sunt tare străbătute în popor), el și-ar câștiga și iarna cam cât mîncă, ear' câștigul mai mare al verii, ar rămînea câștig, și câștigul unei veri, cu al altei veri, face creștere de avere și cu vremea bogăție mare, — ceea-ce dorim și poporului nostru să ajungă a avea și el cât mai repede!

HIGIENA

Cum răsufliăm.

Răsufierea e un lucru de căpetenie între funcțiunile (lucrările) din trupul nostru. Celelalte lucrări pot se fie încetate cîtva timp și noi totuși putem se trăim. Inse răsufierea mai mult de 3—5 minute nu poate se fie oprită de tot fără ca se încete cu ea și viața. Pentru aceea în imbile tuturor popoarelor a trăi și a sufla e una și aceeași.

Pentru-ce răsufliăm? Scopul răsufliării este de a pune sîngele vînos (cel folosit, negru) în atingere cu oxigenul aerului în plămîni, deoarece-ce el, sîngele acela, e plin de materii nutritoare, care nutremîent inse nu poate fi folosit în corpul nostru fără ca se fie mestecat cu oxigen, care ajunge în plămîni prin răsufiere.

Toate ființele viețuitoare răsufliă avînd lipsă de oxigenul din aer. Animalele mai simple răsufliă prin suprafața întreagă a corpului.

Insectele (goangele) au un număr mare de țevi mici în corpul lor, prin care intră aerul și dă oxigenul de lipsă.

La pești, aerul conținut în apă vine supt în gură și lăsat afară între bronchie (urechi) și acolo dă oxigen sîngelui care circulează în ele.

Animalele vertebrate (cu spinare) cari trăesc în aer, toate au pentru răsufliara niște organe anume. Aceste organe stau din 4 părți: din laringe, trocheă, branchii și plămîni.

Laringele, trochea, formează o țevă care de-asupra cătră gură este acoperită cu o valvula (coperiș, ventil) care o acopere ca în ea să nu între decât aerul, și peste care ventil mânăcările și beuturile alunecă prin esofag (gâtlej) în stomac. Laringele în partea din nainte a grumazului arată »pomul lui Adam«.

Continuarea laringelui e „trachea“ care se întinde până la bronchie, la acele țevi mici cari tot mai tare se rămuresc, ca rădăcina unui arbore, în plămâni.

Răsufierea stă din 2 acte: din »inspirare« adecă tragerea aerului, și din »expirare« adecă suflarea aerului în afară.

Inspirarea face să se lărgească, să se umfle pieptul, și să se întindă plămânile.

Să apasă și pe coastele cele culcate și pe stomac împingându-l cu intestinele în jos. Acest mod de răsufiere e ușoară și nu obosește de loc.

Dacă însă strângem partea din jos a peptului, cum fac multe doamne, partea aceasta nu se poate umfla ci numai cea de-asupra, și așa trebuie să răsufiam mai des și să silim musculii peptului ca să lărgească mai tare partea de-asupra a peptului, prin ce ne obosim mai tare.

A doua parte a răsufierii e expirarea (suflarea în afară a aerului). Musculii foalelui se contrag, apasă intestinele, cari împing în sus, prin urmare golătatea peptului se micșește, deci și

FOIȚĂ

SOTUL ARTISTEI

De zece ani era deja soțul „divei“. D-na Ionescu-Petrașcu era de 44 de ani, dar' el se obicinuisă într'atâta să spue fiecăruia că D-niaei n'are nici treizeci, încât începuse singur să creadă aceasta.

Nevastă-sa trecând drept o frumoșetă, toți îl pismuiau. El însă, îi trimețea la naiba pe toți, pismuind pe cei ce puteau să-l pismuiască.

Își aducea aminte de luna lui „de miere“, a carei farmec stă în aceea că pentru soț nevasta e numai pe jumătate cunoscută. De dînsul încă se sfiște, vrea să-i placă, cochetează, pentru dînsul se îmbracă, cum s'ar fi îmbrăcat pentru un străin — nu toate

plămânile fiind apăsate prin asta, apasă din sine aerul înțrat în ele.

Băiatul nou născut răsufie de 40 de ori în un minut, acest număr tot să împuținează, ajungând să fie la omul desvoltat 18—20 pe minut. Se poate zice că inima bate de 4 ori până răsufiam odată.

Toată iritarea (aprinderea) sporrește numărul răsufierilor, ear' încordarea minții de care avem lipsă la unele lucrări cu mintea, împuținează numărul lor.

Omul sănătos răsufie fără de sgomot dacă e deștept. Durmind însă limburușul din gură i-se mișcă ca coarda unui instrument de musică, deci să aude horcăind.

Din sonurile diferite produse prin înțrarea și eșirea aerului din plămâni, medicii află multe morhuri de ale plămânilor.

(Va urm.)

DR. ST. ERDELY

INGRIJIREA VITELOR

Calendar.

Invęțați pe copiii vostri și pe servitorii tineri că nu e iertat să adape vitele cu apă prea rece, că le pot bolnăvi, dar' mai ales vacile de-a făta să nu le adape cu atare apă, că pot lăpęda. Să li-se dee apă din fântână unde n'a înghețat, sau apă stătută trasă la loc unde n'a înghețat.

Țesala și peria să n'o cruțe! În toată ziua să curețe vitele.

tainele compromițitoare ale toaletei îi sunt cunoscute.

Adoratorii soției sale, aveau parte de o femeie cu ochii scântecitori: el trebuia să se mulțumească cu grațiile unei babe, tremurând cu o piftie, cu privirea stînsă.

Cu dînsii, Ioneasca-Petreasca făcea totul să fie „interesantă“; cu el, nu se se prea jena. Din toată lumea, el era singurul care nu făcea parte din public. Pentru soț, ea era un amalgam de corset, costumuri, cosmeticuri, pēr fals, dinți de cauciuc, ether, atropină și nervi. Când rîdea, etherul rîdea într'însa. Nu ea te învățea de pe scenă cu privirea-i fermecătoare ce parcă-ți umflă inima, era atropina care-i dilata pupilele, care-i făcea ochii mai negri și mai scântecitori ca diamantul!

Dacă a-i fi putut s'o vezi după sfîrșitul teatrului când petrecea pe cel din urmă admirator al ei, — n'ai fi putut recunoaște în această bătrână, pe

Locuința animalelor.

Sunt țeri unde nu-i frig și nu's geruri; acolo animalele de casă n'au trebuință de cine știe ce adăpost. La noi însă cu ferbințeli mari în timpul verei și cu geruri și viscole în timpul iernei, fără un bun adăpost, animalele o duc cât de rău.

Cele mai bune nutrețuri și cea maimare curățenie puțin ajută, lipsind o bună locuință, care să le scutească de vremuri năsilnice.

Precum noi oamenii simțim în mod neplăcut năduful și gerul, tot așa de neplăcut atinse sunt și animalele. Adevărat că ele sunt mai răbdurii, dar' și răbdarea aceasta merge numai până la un timp. Neadăpostite cum se cade animalele reesc vęzënd cu ochii și își atrag boale, unele nu-și pot veni în fire și trebuie lăpădate pe un preț de nimica, altele pier, și peste tot: soiul animalelor rău adăpostite, dă mereu înderēt, pipernicindu-se. Nu e deci mirare, că și la noi, dar' mai cu samă în România, oamenii pricepători și cu durere de binele țerii se plâng mereu, că soiul animalelor de casă dă înderēt, înloc de-a se îmbunătăți din an în an.

Una din cerințele neapărat trebuincioase pentru a prăsi vite aveau bune și frumoase este: a îngriji de locuință potrivită pe samalor. Locuința animalelor trebuie să fie destul de spațioasă (lungă, largă și înaltă), pentru-că animalele să aibă destul aer, și acesta să se poată pre-

juna premieră, palidă și interesantă, ce de pe bină opea cu un gest voluptuos, respirarea galeriei.

Dimineața însă, natura își relua drepturile: dimineața era o ruină... văruiată! Nici chiar bărbatului ei, care, de, o cunoștea destul de bine — nu putea hotări să se arate, și era vai de capul lui, dacă din nebăgare de samă, îngăduia razelor de soare să pătrundă în parfumată ei căsuliie, înainte de sfîrșitul îmbrăcării.

Era meșteră în zugrăvirea feței! Întrebarea dacă se pudrează ea sau nu, fusese pricina a trei dueluri între tineri.

După masă își cetea regulat jurnalul plin de picanterii: recenzionile pe care bărbatul trebuia să i-le sublinieze cu roșu, sumedenia de corēspondențe, bilete dulci, poezii, rugări pentru fotografii și randez-vous-uri.

Acest haos de hârtie măzgălită, care pe un om cu creierul sănătos l'ar fi adus la balamuc — era de douzeci

menii regulat. Într-o locuință spațioasă animalele nu sunt silite a sta îndesuite și se pot ținea îndeplină curățenie.

Această cerință trebuie să se aibă înainte de toate în vedere la facerea grajdului. Cheltuețile făcute cu zidirea unui grajd astfel întocmit, se respălătesc cu prisosință prin vite sănătoase, frumoase și de preț.

ROMUL SIMU

ȘTIRI DE TOT FELUL

„SPICUIRI LITERARE“

La numărul de față al „Bunului Econom“ se adaugă Nr. 2 al foisoarei de petrecere „Spicuiuri Literare“ cu un cuprins de Anul-Nou și de carnavalul ce se începe. „Cântecul Nunului“ e o frumoasă poezie din popor, vrednică a fi cunoscută de toți descântătorii vornici dela nunțile noastre țărănești.

„Spicuiurile Literare“ vor urma a da săptămână de săptămână câte ceva frumos din literatura populară, cum și din literatura aleasă: poezii, nuvele, schițe, povești, glume, etc. Cărturarii nostri dela sate vor avea, pentru *abia 1 cor. pe jumătate de an*, o foisoară de petrecere cât se poate de potrivită.

Cei-ce doresc a avea aceasta, binevoiască a adauge la prețul de abonament al „Bunului Econom“ și micul preț pentru „Spicuiuri“. Cari însă nu, trimiță numai

de ani, hrana zilnică a iubirii ei de sine.

Când o scrisoare o interesa mai cu deosebire, bărbatul ei o cunoștea numai decât după mina-i melancolică, și după ochii care se acopereau cu un fel de vlagă lucioasă.

Nu era gelos și n'ar fi fost nici un rol, dar' în clipe de astea, îi venea să-i trântescă cu ceva în cap.

Dinsa se amorea cu iuțea unei clipe. Cu aceeași patimă, se aprindea de Hamletul, cu care băjbăise pe scenă; pentru roșiorul ce cu pintenii uniți, îi aducea vr'un buchet, inclinându-se; pentru actorul începător în care mirosea un talent ascuns și vrea să-l protejeze; pentru vr'un mucos din galerie, dar' cu deosebire pentru nevrâstnici.

Toată averea moșierilor, adunată cu atâta trudă și muștrări de conștiință, se scurgea în stăpânirea ei prin mijlocirea minorilor ce-i aduceau daruri.

Iubea cu toate formele unei iubiri serioase și trainice. Cu mici neînțelegeri

pentru „B. Econom“, și-l vor primi pe aceasta singur.

Numai 2 congregații comitatense pe an! Să știe că până acum se țineau tot 4 adunări comitatense (congregații) pe an: primăvara, vara, toamna și iarna. În urma unei orândueli ministeriale, intrând în veacul acesta nou, se mai împuținează și aceste adunări: de aci încolo vor fi numai două în fiecare an.

„Din țară și din afară“. Sub acest titlu vom publica dela numărul de față începând, o revistă politică din țară și din afară de țară, arătând pe scurt cari au fost întâmplările mai însemnate în viața mare a țerilor și a lumii.

Elevii școlii gr.-or. române din Orăștie au avut bucurie mare Duminecă în ajunul Crăciunului. După slujba din biserică, s'au adunat în școală, unde în fața mai multor dame, a corpului învățătoresc, a preoților și a multor părinți, li-s'au împărțit darurile de Crăciun: turte, colăcei, zaharicale, mere și nuci, prin d-nele Mihaiu și Domșa, după-ce întâi li-s'a arătat în câteva cuvinte însemnătatea acestei bucurii și s'au încurajat la dragoste de școală și de biserică.

„Viierit“. Incepând cu numărul viitor (2), vom da în traducere instrucțiunea amănunțită și temeinică, pe care a pregătit-o și edat ministeriul de agricultură a țerii, despre prăsirea și cul-

amoroase, cu suferinți la vr'o necredință, cu zbuciumări și lupte între amor și datorie.

El, soțul, era căruia îi spunea de toate aceste bazaconii amoroase, în care ea îl introducea cu toată finețea unei actrițe prin temperament. Cu lacrimi în ochi îi cerea ertare pentru necredința săvârșită, jurându-i că tot îl iubește și că numai pe el îl va iubi până la moarte.

Toate acestea pe el îl făceau să sufere și să se desprețuească pe sine însuși.

Îi venea să se scuie, când se vedea în oglindă.

De multe ori se întreba dacă îl iubește, dar' își rămânea veșnic dator răspunsul hotărât.

Bănuia că da, căci o vedea că se ține scări de dînsul; nici prin minte nu-i venea se plece dela el.

Ce era mai dureros însă, era că

țivarea rațională a vieii, o instrucțiune practic și populară scrisă (cum fu cea despre vin ce traduserăm anul trecut).

Tîrg în ziua de Crăciun. La Sibiu tîrgul a căzut pe ziua de Crăciunul românesc. Autoritățile orașului n'au avut atîta tact că să amâne tîrgul o zi două, ci au lăsat să se țină. Tîrgul însă a fost foarte slab cercetat, dacă Românii și-au ținut sfînta sîrbătoare. Așa și trebuie. Ar fi lucru foarte urit ca și la astfel de zile oamenii să alerge mai bucuros la tîrg decât la sf. biserică.

Crăciunul în Orăștie ne-a adus bucuria de-a auzi de nou câte o frumoasă colindă cântată de vrednicul cor al bisericii gr.-or. române instruit de dl I. Branga. Douăzeci de coriști, sub conducerea dlui C. Popescu, inv., au cântat în sara de Crăciun pe la familiile române, înălțând mult frumusețea și evlavia seriei. Asemenea în biserică ne-a desfătat în ziua întâi și-a doua cu câte-o frumoasă colindă. În ziua întâi a sîntelor sîrbători s'a cetit prin dl prot. V. Domșa predica de Crăciun trimisă de I. P. Sa Metropolitul. Frig însă am avut și avem teribil. În unele nopți (Marți spre Mercuri), gerul a fost până la 21 grade, ceea-ce numai rar de tot se dă.

La Sibiu Crăciunul a fost pentru copiii sîraci, bogat și binefăcător. Vrednica „Reuniune a sodalilor

până acum și el o iubea; așa i-se părea lui.

Era însă mai mult o obișnuință morbidă și tiranică, cum te înveți cu un nărav rău ce te apasă, și de care ți-e silă, pe care însă n'ai putea să-l smulgi din tine de cât cu propria-ți carne.

Dacă s'ar fi întemplat s-o lase, era sigur că s'ar fi tîrit ca un căne la picioarele ei și ar fi urmat-o până la marginea lumii!

Sosea timpul să se gîndească la sfîrșitul carierei ei; în curînd trebuia să treacă în rolurile de nobile bătrîne: Atunci nădăjduia că stările dintre ei să se limpezească.

Ea însă se mîngăia, zicîndu-și că o va mai duce mult cu viața îmbătătoare de artistă sîrbătorită.

Auzise că s'a descoperit la Viena, un mijloc bun de-a întinde crețurile feței, și de-a reda obrazului frăgezia primăverii.

fundatus'a nenorocita corabie ori nu, până la încheerea foii nu știm. Ne putem numai cu toții închipi ciasurile și clipele teribile ce le trăiește bietul căpitan al vasului cu personalul de pe el, văzându-se căzut în ochiul de mare, care în toată clipa poate se-i înghiți, de nu i-a fi înghițit deja!

Plata slușbașilor orașenești din Hațeg s'hotărise de reprezentanța aceluia oraș, să fie ridicată în chip însemnat. Hotărîrea aceasta de urcare a plășilor, a fost întărită și de comitat în congregația din urmă.

Reprezentanța comunei Cugir a hotărît să dea din averea comunală 22.000 cor., pentru repararea temeinică și mărirea bisericii gr.-cat. Hotărîrea avînd lipsă de întărirea comitatului, congregația din 29 I. tr. a retrimis comunei spre anumite întregiri hotărîrea. Așa va veni de nou în desbatere în o congregație viitoare și numai atunci se va spune cuvîntul hotărît și de comitat

Petrețeri. După încheerea numărului de Crăciun, am primit mai multe anunțuri de petrețeri, pe cari le amintim acum:

= In *Sebeșul-săsesc* au arangeat pe a doua zi de Crăciun o producție teatrală harnicii membri ai Reuniunii meseriașilor și industriașilor „Andreiana“, destinînd venitul pentru fondul de ajutorare a veduvei și orfanilor de meseriași. S'a jucat piesa „Cine-l-Cine-l“ prin dnii P. Opincar, I. Reftea, și damele: I. Moga, A. Androne și S. Moga, ear' piesa „Florin și Florica“ prin P. Muntean, E. Munthiu și S. Androne. După producție a urmat dans.

In *Săliște* s'a arangeat de corpul învățătoresc a 3-a zi de Crăciun o producție în favorul bibliotecii școlare, cu cântări în cor și solo executate de școlari, și melodrama „Morții dela Plevna“ predata de corpul învățătoresc. După producție a fost joc.

In *Zlatna* s' va arangea Luni în 1/14 Ianuarie, (de anul-nou) petrețere cu dans în favorul bibliotecii școlare.

= In *Oradea-mare* aranjează tinerimea universitară română la 22 Ian. n. cocert urmat de dans, sub presidiul de onoare a dlui Ioșif Roman, în favorul fondului de ajutorare al tinerilor lipsiți.

Prețul bucatelor.

Piața din Orăștie.

— la 5 Ianuarie n. 1900 —

Grâu curat m. m. cu	fl. 6—
Grâu mestecat m. m. cu	fl. 5.50
Săcară m. m. cu	fl. 6—
Orz m. m. cu	fl. 4.50
Ovės m. m. cu	fl. 5.50
Cucuruz m. m. cu	fl. 4.50
Fên m. m. cu	fl. 2.80
Paie » » cu	fl. 1.80
Lemne de foc 1 cub. mtr. cu	fl. 2—
Carne de vită 1 kilgr. cu	fl.—40

„După comasare“. Broșură edată de Reuniunea noastră economică, ca Nr. 1 al Bibliotecii economice ce plănuște a da pe rînd, — a fost primită de ziarele noastre cu meritată bunăvoință și încurajare. Iată câteva spicuri din aprecierile foilor:

„Tribuna“ din Sibiu scrie următoarele: „După comasare“, e o broșură mică, dar' prețioasă. Uple un gol, și credem că îl umple cu folos. Ținem s' o relevăm și aci atențiunii publice. Titlul întreg este următorul: După comasare. Povețe practice pentru întocmirea gospodăriei în moșiile mici comasate, de Isidor Blaga, preot ort.-rom. în Lancrem. Orăștie, 1900. Tipogr. „Minerva“.

Face parte din „Biblioteca Bunul Econom“. E începutul acestei biblioteci noue, care continuînd astfel îi urăm succes.

Cum comasările se fac acum în toate părțile, era necesară o instrucție pentru economii nostri, cari după comasare se găsesc de comun în cea mai mare perplexitate.

Instrucțiunile părintelui Blaga vor fi foarte binevenite și de mare folos economilor puși, cu voe fără voe, într'un nou sistem de economie.

Cartea e curat practică, instructivă — urmează broșura preotului luteran Johann Lander: „Ein Wegweiser für sächsische commassirte Bauernwirtschaften“ — și e scrisă bine românește. Si țeranii cu mai puțină carte o pot ceti.

„Unirea“ din Blaj, luînd notiță despre apariția broșurei d-lui Blaga, scrie următoarele:

„...Face începutul unei noue biblioteci populare, numită „Biblioteca Bunului Econom“. E scrisă după o broșură nemțască a păstorului luteran, sas, Joh. Lander, și e de bun folos. O recomandăm.

„Gazeta Transilvaniei“ și „Tribuna Poporului“ publică următoarea notiță: Biblioteca „Bunul Econom“. Sub titlul acesta a început să apară în institutul tipografic „Minerva“ din Orăștie o bibliotecă populară în broșuri diferite. Prima broșură a apărut sub nr. 1 și poartă titlul: „Povețe practice pentru întocmirea gospodăriei în mo-

șiile mici comasate“, de Isidor Blaga, preot în Lancrem. Cuprinde 8 capitule deosebite în cari se arată, ce este a se face pentru a avea o bună gospodărie în plugărie, după-ce se așează pe moșie după o comasare. Toate cele opt capitule sunt de interes deosebit și de mare folos pentru țeranii nostri.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu, Daniil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons. **IOAN MOȚA**

Convocare.

Onorații membri ai *Reuniunii române de înmormîntare din Orăștie* se invită prin aceasta, în sensul §-lui 14 lit. f) din statute, la **a IV-a adunare generală ordinară** a Reuniunii, care se va ținea **Duminecă în 14/27 Ianuarie** la 11 ore a. m. în localul școlii gr.-or. române din loc.

Orăștie, la 1 Ian. v. 1901.

Dr. I. Mihu m. p.,
director.

Ioan Moța m. p.,
secretar.

Avis!

Se aduce la cunoștința on. public, că în casele d-lui *Aurel P. Barcianu* din Orăștie, Piața-mare Nr. 2, s'a deschis, sub numele de

„**PANONIA**“

un

Restaurant-Cafenea împreună cu o mare sală de dans, toate provăzute cu lumină electrică, și întocmite după recerînțele timpului de azi.

Pentru beuturi bune și curate, mîncări gustoase și serviciu prompt, garantează

Cu toată stima

Carol Maksay

Sz. 1119 — 1900. végrh.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhiré teszi, hogy a nagy-szebeni kir. járásbíróság 1900. évi Sp. III. 125/4 számú végzése következtében Dr. Szuciu Gábor hátszegi ügyvéd által képviselt „Albma“ takpénztár javára Sztencsoj Juona s. t. várbelyi lakosok ellen 161 kor. fil. s jár. erejéig 1900. évi decemb. hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1270 kor. becslít következő ingóságok u. m.: Széna, buza, szarvasmarhák, disznok, lovak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. járásbíróság 1900. évi V. 1063/2 számú végzése folytán 161 kor. tőkekövetelés, ennek 1896. évi Szeptemb. hó 25 napjától járó 8% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltó díj és eddig összesen 47 kor. 60 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközlésére **1901. évi január hó 19 napjának d. e. 8 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amenyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hátszeg 1900. évi december hó 30 napján.

Szentmiklosy András
kir. bírósági végrehajtó.

Reuma-Geist

se numeste

un fel de medicament, care la expoziția higienică ținută la anul 1895 în Cairo și la 1896 în Londra, a fost distins cu medalie de aur și cu medalie de onoare. Acest medicament a fost aprobat de cei mai distinși medici și se întrebuițează în cele mai mari spitale. El are o influență repede asupra ori-cărei părți a corpului, și anume contra reumatismului, nervosității, podagrei, ișias și asthma.

Influența lui în unele casuri este așa de extraordinară, că și la boale mai învechite, dacă se întrebuițează și numai odată, înceată ori-ce durere

**Durerea de dinți și de cap
inceată în 5 minute!**

Prețul unei sticle, cu îndrumările de lipsă, este 1 coroană, calitate mai tare 2 coroane 40 fileri.

Deposit principal în Budapesta, la farmacia dlui Iosif Török, Király-utca 12, și la dl Dr. A. Egger, Váci-körut 17, precum și în toate celelalte farmacii din capitală și provincie, și la producătorul

WIDDER GYULA

farmacist,

Sátoralja-Ujhely.

Comande din afară se efectuesc repede și cu acurateță.

Deposit în Orăștie la dl Iosif Graffius, în Sibiu la I. C. Molnar, Heinrich Gottlieb și E. Rumler, în Sas-Sebeș la Ludvig Binder și W. Lederbilger.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII. SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000.

(92)

Depuneri: cor. 1.750.000.

15—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8 $\frac{1}{2}$ %;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 $\frac{1}{2}$ %, e.r. dela corporațiuni culturale cu 6 $\frac{1}{2}$ %;	5) arăndează și exarăndează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3, 4, 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1900.

Direcțiunea.

„GRĂNITERUL“

1—

institut de credit și de economii în H.-Dobra, primește depuneri spre fructificare cu 6% interese. Depunerile și ridicările se pot face și prin postă. Acoardă împrumuturi cambiale, hipotecare și împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți. Cassa institutului este deschisă în toate zilele de lucru dela 8—12 ore a. m.

DIRECȚIUNEA

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a
executa
următoarele:

Opări, Broșuri și
Placate
Bilete de logodnă și
cununie
Carte și epistole

☆ Circulare
& preț-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și
cerere
Registre și imprimare
Anunțuri
Compturi și Adrese
Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pută executa ori-ce comande prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande
din afară se efectuesc
repede!